

го зайвого, крім спеціальності за фахом. Метод, на наш погляд, не-поганий, але годиться для людей, які вже мають вищу освіту, або працюють за даним фахом і підвищують таким чином кваліфікацію. В похвалу нашому університету слід сказати, що наш Центр магістерської підготовки, крім вузько спеціальних знань дає слухачу повний набір профільних предметів, що розширює і гармонізує його знання як спеціаліста широкого профілю, а це в свою чергу безумовно надає процесу навчання певний синергетичний ефект.

У наш час, коли інформація, майже будь-яка, є доступною для кожної людини через Інтернет, уміння правильно нею користуватися і не втратити при цьому своїх особистих якостей і потенціалу безумовно підвищує роль наставника-викладача. При цьому в навчальному процесі, на наш погляд, є гостра потреба в застосуванні наступних заходів:

1. Модулі, тести та інші варіанти на «вгадати відповідь» треба звести до мінімуму. Краще позбутися взагалі.

2. Екзамени повинні бути усними. Це поставить сьогодишнього викладача в складну ситуацію, подібну до працівника ДАІ при вимкненому світлофорі. Йому доведеться терміново підвищувати власну кваліфікацію. Але іншого методу реально оцінити підготовку студента немає.

3. Посилити роботу з підготовки підручників та інших змістовних навчальних посібників. У них після кожного розділу в альтернативу тестам дати запитання для повторення, що загострюють найбільш важливі моменти по темі.

*О. Ю. Паценко, канд. екон. наук, доц.,
кафедра міжнародної економіки*

РОЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ У ГУМАНІСТИЧНІЙ ОСВІТНІЙ ТРАДИЦІЇ

В процесі занять практичною педагогічною діяльністю ми, звичайно ж, не можемо не звернути уваги на досить часті невдачі, зриви, що виникають у процесі передачі знань від викладача до студента. Взаємні претензії, що достатньо часто виникають у сторін освітнього процесу, зводяться до того, що, наприклад, викладач не має практичного досвіду, студенти не мають бажання учитися, не виявляють цікавості до навчання, якість людського

капіталу, в який здійснюється вкладення, постійно знижується. Але є, загалом, щось схоже в тому, яким чином висловлюються обидві сторони процесу: ставлення (відносини). Сторони процесу проєктують один на одного взаємні очікування, установки, поведінкові стереотипи (паттерни), часто явно нездійсненні, і переходять у достатньо значущу сферу відносин, досвід яких здебільшого є для них різним. Різноманітні аспекти відносин людей, ставлення людини до себе, відносини зі світом розглядалися в багатьох концепціях (наприклад, можна вказати тут школу психоаналізу, школу гештальту, поведінкову терапію; дещо іншим шляхом, констатуючи важливість психічного життя людини і його відношення до світу та іншої людини, йшли езотеричні школи), однак рівень знань відносно того, яким чином вибудовуються відносини, залишається явно, як нам видається, недостатнім.

Одна із сторін знаходиться тут на дорослих позиціях необхідності і керується власним досвідом, що доводить цінність постійного вдосконалення, друга ж привносить у процес свій досвід (часто травматичний) відносин у родині і сучасній нам школі, де, як нам видається, їй легко повідомляють, що робити, причому у варіанті готових рецептів. У вищому навчальному закладі все дещо по іншому, і цей готовий інтроєкт (отримання хай не дуже внутрішньо осмислених, але чітких вказівок на те, що робити) вступає в конфлікт з новими умовами, цілком дорослими, прийняттям свободи, вибору, відповідальності, на що ясно вказується в гуманістичних філософських концепціях, зокрема, в екзистенціальній традиції. Звичайно ж, молодій людині достатньо важко самостійно розібратися в тому, що за мотивація в процесі керує власне ним, у чому його інтереси, як виявляти їх по відношенню до інших учасників.

Безумовно, як нам здається, важливим є і те, що ми не завжди уміємо враховувати і роботу з групою; все ж таки, що б ми не говорили, лекційних і практичних занять проводиться багато, а заміна їх індивідуальною роботою буде відбуватися дуже поступово, враховуючи кількість студентів. Видається цілком релевантною вимога Болонського процесу щодо індивідуалізації навчального процесу, але сам рух до неї не зможе закінчитися, як нам здається, швидко. Саме в індивідуальній роботі в найбільшому ступені, на наш погляд, виявляється гуманістична складова освіти. В цьому зв'язку, мабуть, більш придатними можуть виявитися ті види робіт, які викликають бажання подумати, спрямовані на творчість — ділові ігри, проблемні ситуації, індивідуальні завдання. Можливо, з часом лекційне і практичне заняття зіллється в одне, що, за великим рахунком, ми вже спостерігаємо в англосаксонських школах. При цьому

посилиться індивідуальна складова, для неї вивільнятиметься час і місце проведення, а обидві сторони процесу отримають можливість для розвитку і творчості, зможуть не з'ясовувати відносини, а прояснити їх і виникаючі проблеми в ході навчання.

Т. С. Пітякова, викл., кафедра філософії

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ЕКОНОМІСТА

Зміни у сучасному діловому світі привели до розуміння того, що підготовленість працюючих у сфері професійної етики підвищує їх продуктивність, задоволення від роботи, зменшує кількість психологічного роду конфліктів на робочих місцях, від чого виграють самі люди і справа, яку вони роблять.

Професійна етика є частиною професіоналізму. Без дотримання професійно-етичних вимог відбувається руйнація професійності як такої. А якщо не виконується місія професіоналізму, не дотримуються професійно-етичні стандарти, то не виконується соціальна місія професії.

Багато людей вважають свої професійні знання та вміння найважливішими факторами для отримання бажаної роботи та досягнення успіхів у просування по кар'єрній драбині. Але не менша кількість людей вважає, що вміння співпрацювати, знаходити спільну мову з колегами та клієнтами є важливішими тому, що це допомагає встановлювати необхідні зв'язки та контакти, відчиняти «зачинені» двері, полегшує робочий процес у цілому.

Тобто, якщо хороший економіст не вміє спілкуватися з клієнтами, чи керівництвом, не вміє налагоджувати контакти, він не може виконувати свої професійні зобов'язання повноцінно.

Професійна та етична складові професії нерідко сходяться: і для професійності, і для етичності однаково важливими є такі якості людини, як дисциплінованість, працелюбність, чесність, обов'язковість тощо. Тобто в певних аспектах професійна організованість та етичні вимоги створюють площину перетину.

Теперішній клієнт стає більш вимогливим, а середовище — конкурентоспроможним, а тому підвищуються вимоги до професійних якостей спеціалістів різноманітних галузей економіки. Адже клієнт піде саме в ту організацію, де якісно та коректно виконують поставлені ним завдання.